

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (ketvirtoji išplėstinė kolegija) SPRENDIMAS
2005 m. spalio 6 d.*

Sujungtose bylose T-22/02 ir T-23/02

Sumitomo Chemical Co. Ltd, įsteigta Tokijuje (Japonija),

Sumika Fine Chemicals Co. Ltd, įsteigta Osakoje (Japonija),

atstovaujamos advokato M. Klusmann ir *solicitor* V. Turner,

ieškovės,

prieš

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujamą L. Pignataro-Nolin ir A. Whelan,
nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: anglų.

dėl prašymų panaikinti 2001 m. lapkričio 21 d. Komisijos sprendimo 2003/2/EB, susijusio su EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla COMP/E-1/37.512 – Vitaminai) (OL L 6, 2003, p. 1), dalis, kurios yra susijusios su ieškovėmis,

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS
(ketvirtoji išplėstinė kolegija),

kurį sudaro pirmininkas H. Legal, teisėjai P. Lindh, P. Mengozzi, I. Wiszniewska-Białicka ir V. Vadapalas,

posėdžio sekretorius J. Plingers, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2004 m. lapkričio 18 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Ginčo aplinkybės

- ¹ 2001 m. lapkričio 21 d. Sprendimo 2003/2/EB, susijusio su EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla COMP/E-1/37.512 – Vitaminai) (OL L 6, 2003, p. 1, toliau – sprendimas), 1 straipsnyje Komisija pripažino, kad keletas įmonių pažeidė EB 81 straipsnio 1 dalį ir Europos ekonominės erdvės (EEE)

sutarties 53 straipsnio 1 dalį, dalyvaudamos keliuose atskiruose karteliuose, susijusiuose su dvylika skirtingų vitaminų rinkų, t. y. vitaminai A, E, B 1, B 2, B 5, B 6, folinė rūgštis, vitaminai C, D 3, H, betakarotinas ir karotinoidai. Būtent iš sprendimo 2 konstatuojamosios dalies išplaukia, kad pagal šiuos kartelinius susitarimus atitinkamos įmonės nustatė įvairių prekių kainas, pasidalijo pardavimo kvotas, bendrai susitarė dėl kainų padidinimo ir jas padidino, paskelbė kainas pagal savo susitarimus, pardavė produktus už sutartą kainą, parengė sutarčių laikymosi priežiūros ir kontrolės mechanizmą bei dalyvavo nuolatinuose susitikimuose dėl planų įgyvendinimo.

- 2 Tarp šių įmonių yra japonų įmonės *Sumitomo Chemical Co. Ltd* (toliau – *Sumitomo*) ir *Sumika Fine Chemicals Co. Ltd* (toliau – *Sumika*), kurios buvo laikomos atsakingomis už Bendrijos ir EEE vitamino H (taip pat žinomo biotino pavadinimu) ir folinės rūgšties rinkose padarytus pažeidimus (sprendimo 1 straipsnio 1 dalies j ir k punktai).
- 3 Sprendimo 1 straipsnio 2 dalies k ir l punktuose Komisija pripažino, kad pažeidimai, kuriuose dalyvavo *Sumitomo* ir *Sumika*, tęsėsi atitinkamai nuo 1991 m. spalio mėn. iki 1994 m. balandžio mėn. ir nuo 1991 m. sausio mėn. iki 1994 m. birželio mėnesio.
- 4 Sprendimo 2 straipsniu įmonėms, kurios laikytos atsakingomis už nurodytus pažeidimus, buvo nurodyta kuo greičiau šiuos užbaigti, jeigu jos dar to nebuvo padariusios, ir nuo šiol susilaikyti nuo konstatuotos neteisėtos veiklos ar veiksmų, taip pat nuo bet kokių priemonių, turinčių tokį ar lygiavertį tikslą arba poveikį.

- 5 Paskyrusi baudas už konstatuotus pažeidimus vitaminų A, E, B 2, B 5, C, D 3, betakarotino ir karotenoidų rinkose, Komisija nepaskyrė baudų už konstatuotus pažeidimus vitaminų B 1, B 6, H ir folinės rūgšties rinkose (sprendimo 3 straipsnis).

- 6 Iš tikrųjų iš sprendimo 645–649 konstatuojamųjų dalių išplaukia, kad konstatuoti pažeidimai šiose rinkose baigėsi daugiau nei prieš penkerius metus iki Komisijai pradedant savo tyrimą, todėl šių pažeidimų atžvilgiu buvo laikytasi 1974 m. lapkričio 26 d. Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2988/74 dėl teisinių procedūrų ir sankcijų, taikomų pagal Europos ekonominės bendrijos taisykles dėl transporto ir konkurencijos, taikymo terminų (OL L 319, p. 1), 1 straipsnio.

- 7 Todėl *Sumitomo* ir *Sumika* baudos nebuvo paskirtos.

- 8 Iš sprendimo (650 konstatuojamoji dalis) taip pat išplaukia, kad šios dvi įmonės savo atsakymuose į pranešimą apie kaltinimus nurodė: kadangi pažeidimams, kuriuose jos tariamai dalyvavo, suėjo senaties terminas, jie nebegalėjo būti Komisijos sprendimo dalykas.

- 9 Sprendime (651 konstatuojamoji dalis) Komisija atmetė šiuos argumentus, nurodydama, kad „taisyklės išimtinai reguliuoja baudų ar sankcijų skyrimo senatį“ ir kad „jos neturi įtakos Komisijos teisei nagrinėti kartelius bei prireikus priimti draudžiančius sprendimus“.

Procesas ir šalių reikalavimai

- 10 Ši byla pradėta *Sumitomo* ir *Sumika* pareikštais atskirais ieškiniais, pateiktais Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai 2002 m. vasario 7 d., įregistruotais atitinkamai numeriais T-22/02 ir T-23/02.
- 11 2004 m. balandžio 30 d. Pirmosios instancijos teismo pirmosios kolegijos pirmininko nutartimi pagal Procedūros reglamento 50 straipsnį bylos T-22/02 ir T-23/02 dėl tarpusavio ryšio buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimamas sprendimas.
- 12 Vadovaudamasis Procedūros reglamento 14 straipsniu ir pasiūlius pirmajai kolegijai, Pirmosios instancijos teismas, išklauses šalis, pagal Procedūros reglamento 51 straipsnį nusprendė perduoti bylą nagrinėti išplėstinei kolegijai.
- 13 Kadangi Pirmosios instancijos teismo kolegijų sudėtis buvo pakeista, o teisėjas pranešėjas paskirtas į ketvirtąją kolegiją, šios bylos paskirtos ketvirtajai išplėstinei kolegijai.
- 14 Susipažinęs su teisėjo pranešėjo pranešimu, Pirmosios instancijos teismas (ketvirtoji išplėstinė kolegija) nusprendė pradėti žodinį nagrinėjimą.

- 15 2004 m. lapkričio 18 d. teismo posėdyje išklausti šalių pareiškimai ir atsakymai į Pirmosios instancijos teismo užduotus klausimus.
- 16 Byloje T-22/02 *Sumitomo* Pirmosios instancijos prašo panaikinti tą sprendimo dalį, kuri yra su ja susijusi, ir priteisti iš atsakovės bylinėjimosi išlaidas.
- 17 Byloje T-23/02 *Sumika* Pirmosios instancijos teismo prašo panaikinti tą sprendimo dalį, kuri yra su ja susijusi, ir priteisti iš atsakovės bylinėjimosi išlaidas.
- 18 Kiekvienoje iš šių dviejų sujungtų bylų Komisija Pirmosios instancijos teismo prašo atmesti ieškinį ir priteisti iš atsakovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl reikalavimų panaikinti

- 19 Grįsdamos savo ieškinius ieškovės nurodo du pagrindus, paremtus atitinkamai Komisijos teisės konstatuoti pažeidimus pasibaigimu praleidus terminą ir Komisijos kompetencijos neturėjimu.

1. Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, pagrįsto Komisijos teisės konstatuoti pažeidimus pasibaigimu

- 20 Ieškovės tvirtina, kad Komisija šiuo atveju negalėjo priimti draudžiančiojo sprendimo jų atžvilgiu, nes ji praleido terminą, pirma, suėjus Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnyje numatytam senaties terminui, ir, antra, remiantis tam tikrais Bendrijos teisės bendraisiais principais.

Pirmoji pagrindo dalis: Reglamento Nr. 2988/74 taikymas

Šalių argumentai

- 21 Ieškovės nurodo, kad Komisijos teisei skirti vienkartinės baudas ar sankcijas už Bendrijos teisės konkurencijos srityje pažeidimus nustatytas penkerių metų senaties terminas pagal Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnį ir kad Komisija pati pripažino, jog šis senaties terminas ieškovių atžvilgiu jau suėjo.
- 22 Taigi jos mano, kad formalus draudžiantis sprendimas toks, kaip buvo priimtas šiuo atveju jų atžvilgiu, turi būti laikomas „sankcija“ šio straipsnio prasme, nes iš jo išplaukia mažiausiai trys baudžiamųjų pasekmių rūšys.
- 23 Pirma, dėl sprendimo, konstatuojančio konkurencijos teisės pažeidimą dėl tariamo kartelio pasauliniu lygiu, ieškovės gali būti persekiojamos valstybėse narėse, kur taisyklės dėl senaties skiriasi, ir net kitose šalyse; vykdant šiuos persekiojimus būtų galima remtis Komisijos išvadomis, o dėl to, siekdamas užtikrinti savo gynybą,

ieškovės patirtų labai didelių išlaidų. Antra, tretieji asmenys gali pareikšti ieškinius ieškovėms dėl civilinės atsakomybės nacionaliniuose teismuose, nes jie gali remtis sprendimu, reikalaujanti atlyginti patirtą žalą. Trečia, sprendimas, kaip ir trečiųjų asmenų pareikšti civiliniai ieškiniai, kurie yra neigiamą reklama, daro didelę neigiamą įtaką ieškovių reputacijai.

24 Ieškovės nurodo, kad remiantis Reglamento Nr. 2988/74 preambule jo tikslas yra numatyti terminų taikymo principą, siekiant teisinio aiškumo ir dėl vienkartinį baudų, ir dėl kitų sankcijų. Senaties terminų, kaip antai numatyti Reglamente Nr. 2988/74, įtraukimo į konkrečią teisinę sistemą tikslas yra siekiant tinkamo teisinės sistemos veikimo užtikrinti, kad nebebūtų persekiojama ir baudžiama už seniai padarytus pažeidimus. Teisinis saugumas, teisingumas ir administravimo veiksmingumas reikalauja, kad institucija naudotų savo išteklius ir mokesčių mokėtojų pinigus persekiodama už esamus, o ne buvusius pažeidimus. Todėl nuo tam tikro momento įmonėms ne tik nebeturėtų būti skiriamos baudos, bet jos taip pat neturėtų bijoti skirto sprendimo, konstatuojančio pažeidimą, iš kurio kyla baudžiamosios pasekmės.

25 Iš to matyti, kad pagal Reglamentą Nr. 2988/74 Komisija ne tik nebegali skirti baudų ieškovėms. Jų atžvilgiu ji nebegali ir priimti pažeidimą konstatuojančio draudžiančio sprendimo.

26 Atsakovė mano, kad Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalis, atsižvelgiant į kontekstą ir šio reglamento parengiamuosius dokumentus, negali būti aiškinama kaip taikoma vienkartinėms baudoms ar sankcijoms, besiskiriančioms nuo išimtinai piniginio pobūdžio baudų, kurios yra nurodytos teisės aktuose, paminėtuose to paties reglamento preambulėje. Iš tikrųjų šis straipsnis naudoja dvi sąvokas

„vienkartinės baudos“ ir „sankcijos“ būtent tam, kad į tą pačią senaties tvarką patektų visos piniginės sankcijos, kurios šiame teisės akte vadinamos arba „vienkartinėmis baudomis“, arba „sankcijomis“. Pradinis pasiūlymas dėl reglamento, kurį pateikė Komisija, ir du po jo pateikti pataisyti pasiūlymai, naudojant dvigubą sąvoką „vienkartinės baudos (sankcijos)“, rodo, kad abi sąvokos buvo vartojamos kaip sinonimai. 1972 m. birželio 29 d. Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (dabar – Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, toliau – Komitetas) nuomonės pirmas sakiny („Reglamento pasiūlymas yra susijęs tik su teise paskirti ir išieškoti baudas už pažeidimus, remiantis nuostatomis pagal EEB steigimo sutartį transporto ir konkurencijos teisės srityje“) rodo, kad šis Komitetas suprato pasiūlymą dėl reglamento kaip išimtinai susijusį su baudomis plačiaja prasme, įskaitant ir periodines baudas.

- 27 Atsakovė mano, kad bet kuriuo atveju jokia sankcija, kurią paskyrė kompetentinga trečiosios valstybės konkurencijos institucija, arba sprendimas priteisti žalą ir nuostolius, kurį priėmė nacionalinis teismas, jokiu būdu nebus laikomi Komisijos paskirta sankcija. Be to, žala reputacijai daugių daugiausia yra netiesioginė sprendimo priėmimo pasekmė ir negali būti vertinama kaip sankcija. Beje, ieškovės painioja pažeidimą konstatuojančio sprendimo priėmimą ir paskelbimą. Vien jau pats sprendimo paskelbimas gali kelti potencialų pavojų adresato interesams, tačiau jis nėra sankcija.
- 28 Savo dublike ieškovės nurodo, kad jei pagal Reglamentą Nr. 2988/74 Komisija nebeturėjo teisės nei įpareigoti įmones užbaigti konstatuotą pažeidimą, nei paskirti vienkartinių ir periodinių baudų, iš to išplaukia, kad ji taip pat neturi implicitinės teisės pripažinti to pažeidimo egzistavimą (1983 m. kovo 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *GVL prieš Komisiją*, 7/82, Rink. p. 483, 23 punktą).
- 29 Ieškovės pažymi, kad aiškindamas Bendrijos teisę Teisingumo Teismas remiasi akivaizdžia žodžių reikšme, teisės akto priėmimo aplinkybėmis, jo tikslu ir tik

papildomai – parengiamaisiais dokumentais (generalinio advokato A. Tizzano išvados 2001 m. spalio 4 d. Teisingumo Teismo sprendimui *Bowden ir kt.*, C-133/00, Rink. p. I-7031, I-7033, 28–30 punktai). Parengiamieji dokumentai patys savaime negali būti laikomi aiškiai išreiškiančiais reglamento autorių ketinimus (1999 m. kovo 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Gencor prieš Komisiją*, T-102/96, Rink. p. II-753, 128–129 punktai). Taigi šioje byloje svarbu, ne kaip Komitetas suprato pasiūlymą dėl reglamento, bet patys galutinės reglamento redakcijos žodžiai.

30 Taigi Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio formuluotė yra aiški ir nedviprasmiška. Nėra jokios abejonės, kad dėl jo baudžiamųjų pasekmių ir juo siekiamo klasikinio baudžiamojo tikslo pažeidimą konstatuojantis sprendimas šio straipsnio prasme iš tikrųjų yra sankcija. Atsakovė pati pripažįsta priėmusi sprendimą, tarnaujantį interesui „paskatinti pavyzdinį elgesį“ bei „atgrasinti nuo bet kokio pakartotinio pažeidimo“; šie du interesai, ieškovių teigimu, atitinka klasikinį bet kokios sankcijos tikslą. Jos pabrėžia, pirma, kad iš generalinio advokato G. Reischl išvados minėtam sprendimui *GVL prieš Komisiją* (510 ir 516 punktai) matyti, jog byloje, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, atsakovė pripažino, kad pažeidimą konstatuojančio sprendimo paskelbimas Oficialiajame leidinyje taip pat turi sankcijos poveikį, ir, antra, kad 1970 m. liepos 15 d. Sprendime *ACF Chemiefarma prieš Komisiją* (41/69, Rink. p. 661, 104 punktas) Teisingumo Teismas sprendimo paskelbimą pripažino turintį papildomos sankcijos poveikį.

31 Ieškovės taip pat akcentuoja tą faktą, kad valstybės narės ar trečiosios valstybės nacionalinis teismas gali remtis Komisijos išvadomis kaip „pakankamu *prima facie* įrodymu“, kurį ieškovės labai sunkiai paneigs, ypač Europos Sąjungos valstybėse narėse. Šiuo klausimu jos nurodo Australijos, Jungtinių Amerikos Valstijų ir Kanados teisminių institucijų sprendimus, taip pat 2000 m. gruodžio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Masterfoods ir HB*, (C-344/98, Rink. p. I-11369, 49–52 punktai). Jos pastebi, kad pati atsakovė savo atsiliepimuose į ieškinius sutinka, nors aiškiai to ir nepareikšdama, su tokia galimybe, nes atsakydama į antrą ieškinio

pagrindą ji pamini „interesą leisti nukentėjusioms šalims kreiptis į nacionalinius civilinius teismus“ kaip teisėtą interesą, leidžiantį jai priimti pažeidimą konstatuojantį sprendimą (žr. toliau esantį 122 punktą).

32 Ieškovės priduria, kad Reglamento Nr. 2988/74 taikymas pažeidimą konstatuojantiems sprendimams taip pat nepaneigia teisės akto priėmimo aplinkybės. Jos nurodo, kad sąvokos „sankcija“ vartojimas šio reglamento 1 straipsnyje nėra paaiškinamas, kaip tai tvirtina atsakovė, būtinybe kitaip pavadintoms piniginėms sankcijoms taikyti tokią pačią senaties tvarką. Iš tikrųjų sąvoka „vienkartinės baudos“ taip pat aiškiai apima piniginę sankciją, kurią numato 1960 m. birželio 27 d. Tarybos reglamentas Nr. 11 dėl transporto įkainių ir sąlygų diskriminavimo panaikinimo, įgyvendinant Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties 79 straipsnio 3 dalį (OL 52, 1960, p. 1121).

33 Savo triplike atsakovė ginčija argumentą, kurią ieškovės grindžia minėtu sprendimu *GVL prieš Komisiją*, be kita ko, pažymėdama, kad šiame sprendime Teisingumo Teismas nepaskelbė, jog implicitinė teisė priimti pažeidimus konstatuojančius sprendimus tiesiogiai išplaukia iš teisės nurodyti juos užbaigti ir teisės skirti teisės aktuose aiškiai nustatytas vienkartines baudas; tačiau visos šios teisės turi bendrą pagrindą – EB 83 ir 85 straipsnius. Be to, atsakovė nesutinka su ieškovių pateikiamu minėto sprendimo *ACF Chemiefarma prieš Komisiją* aiškinimu.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

34 Visų pirma reikia pabrėžti, kad Komisija yra atsakinga už Bendrijos konkurencijos politikos įgyvendinimą ir orientavimą. EB 85 straipsnio 1 dalis, kuri šioje srityje yra specifinė EB 211 straipsnyje Komisijai nustatytos bendrosios priežiūros užduoties

išraiška, įpareigojo ją prižiūrėti EB 81 ir 82 straipsniuose įtvirtintų principų taikymą, o nuostatos, priimtose remiantis EB 83 straipsniu, jai suteikė plačius įgaliojimus (1991 m. vasario 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Delimitis*, C-234/89, Rink. p. I-935, 44 punktas ir minėto sprendimo *Masterfoods ir HB* 46 punktas; 1992 m. rugsėjo 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Automec prieš Komisiją*, T-24/90, Rink. p. II-2223, 73 ir 74 punktai).

- 35 Teisių, kurias Komisijai suteikė šioje byloje *ratione temporis* taikomas 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamentas Nr. 17, Pirmasis reglamentas, įgyvendinantis Sutarties (81) ir (82) straipsnius (OL 13, 1962, p. 204), tikslas yra leisti jai įgyvendinti savo užduotį, kurią nustatė EB 85 straipsnis, – prižiūrėti konkurencijos taisyklių laikymąsi bendrojoje rinkoje (2004 m. sausio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 54 punktas ir 2001 m. vasario 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mannesmannröhren-Werke prieš Komisiją*, T-112/98, Rink. p. II-729, 61 ir 66 punktai). Iš tikrųjų bendrąjį interesą atitinka antikonkurencinės praktikos ir susitarimų vengimas, jų atskleidimas ir sankcijų skyrimas už juos (minėto sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 54 punktas).
- 36 Reglamentas Nr. 17 leido Komisiją įpareigoti įmones nutraukti konstatuotą pažeidimą, taip pat, esant pažeidimui, skirti joms vienkartinę ir periodinę baudas. Teisė priimti sprendimus šiuo atžvilgiu būtina apima ir teisė konstatuoti pažeidimą (minėto sprendimo *GVL prieš Komisiją* 23 punktas).
- 37 Pažeidimo nutraukimas prieš Komisijai priimant sprendimą nėra kliūtis jai įgyvendinti savo teisę konstatuoti konkurencijos taisyklių pažeidimus ir skirti sankcijas už juos. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, pirma, kad Komisijos teisės paskirti sankcijas niekaip nepaveikia tai, jog pažeidimą sudarantys

veiksmai buvo nutraukti ir panaikintos jų žalingos pasekmės (minėto sprendimo *ACF Chemiefarma prieš Komisiją* 175 punktas), ir, antra, jog Komisija gali priimti pažeidimą konstatuojantį sprendimą, kurio įmonė jau nebedaro, tačiau su sąlyga, kad institucija turi teisėtą interesą tai daryti (minėto sprendimo *GVL prieš Komisiją* 24 punktas).

38 Šioje byloje Komisija toje sprendimo dalyje, kuri yra skirta ieškovėms, tik konstatavo, kad dalyvaujamos susitarimuose, susijusiuose su Bendrijos ir EEE atitinkamai vitamino H (dėl *Sumitomo* – nuo 1991 m. spalio mėn. iki 1994 m. balandžio mėn.) ir folinės rūgšties (dėl *Sumika* – nuo 1991 m. sausio mėn. iki 1994 m. birželio mėn.) rinkomis, jos pažeidė EB 81 straipsnio 1 dalį ir EEE sutarties 53 straipsnio 1 dalį, bei nurodė pakartotinai nebedaryti pažeidimų dalyvaujant tokiuose veiksmuose ar imtis bet kokių priemonių, turinčių tokį ar lygiavertį tikslą arba poveikį. Tačiau Komisija ieškovėms nepaskyrė vienkartinį baudų, motyvuodama tuo, kad jos nebedalyvavo šiuose susitarimuose daugiau nei penkerius metus iki Komisijos tyrimo pradžios, o tai pagal Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnį reiškia, kad suėjo institucijos teisės paskirti baudas senaties terminas.

39 Pirmoje savo pirmojo ieškinio pagrindo dalyje ieškovės iš esmės kaltina Komisiją pažeidus šį straipsnį, nes jame numatyta senatis, jų nuomone, taip pat apima teisę konstatuoti nagrinėjamą pažeidimą. Jos pabrėžia, pirma, kad pažeidimą konstatuojantis sprendimas įeina į „sankcijų“, kurių Komisija negali taikyti pasibaigus nagrinėjamoje nuostatoje nurodytam senaties terminui, sąvoką ir, antra, kad teisės skirti baudas išnykimas, suėjus senaties terminui, būtinai reiškia, jog taip pat išnyksta ir implicitinė teisė konstatuoti pažeidimą.

40 Todėl, visų pirma, svarbu nustatyti, ar, kaip tvirtina ieškovės, Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta senatis taikoma Komisijos teisei konstatuoti EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą.

41 Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalis numato, kad „Komisijos teisei skirti vienkartinės baudas ar sankcijas už Europos ekonominės bendrijos taisyklių dėl transporto ir konkurencijos pažeidimus nustatomi tokie senaties terminai:

- a) treji metai – kai pažeidžiamos nuostatos, susijusios su įmonių arba jų asociacijų paraiškomis bei pranešimais, informacijos prašymu arba tyrimų vykdymu;

- b) penkeri metai – kai padaromi visi kiti pažeidimai“. (Pataisytas vertimas)

42 Aiškinant minėtą nuostatą pažodžiui, reikia atsižvelgti į tai, kad Bendrijos teisės aktai surašomi daugeliu kalbų ir kad įvairios kalbinės versijos yra vienodai privalomos; todėl Bendrijos teisės nuostatos aiškinimas reikalauja palyginti jos kalbines versijas (1982 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *CILFIT*, 283/81, Rink. p. 3415, 18 punktas).

43 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad visos Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalies formuluotės beveik visomis kalbinėmis versijomis nurodo, jog senatis nustatoma būtent Komisijos teisei paskirti vienkartinės baudas ar sankcijas. Jokioje kalbinėje versijoje nekalbama apie faktų arba pažeidimų, arba Komisijos teisės konstatuoti pažeidimus senatį. Dėl to reikia išnagrinėti sąvokos „sankcijos“, esančios šioje nuostatoje greta sąvokos „vienkartinės baudos“, reikšmę, siekiant išsiaiškinti, ar, kaip tvirtina ieškovės, į šią sąvoką taip pat patenka pažeidimą konstatuojantis sprendimas.

- 44 Nors daugumoje kalbinių versijų ši sąvoka pati savaime gali turėti platesnę reikšmę nei sąvoka „vienkartinės baudos“, kuri apima tik piniginio pobūdžio sankcijas, yra tokių kalbinių versijų (suomių ir švedų), kur ši sąvoka, lygiai taip pat kaip ir prieš ją einanti „vienkartinės baudos“, apima tik pinigines sankcijas.
- 45 Gana prieštaringas aiškinimas taip pat išplaukia iš 1 straipsnio pavadinimo. Iš tikrųjų kai kuriose kalbinėse Reglamento Nr. 2988/74 versijose šiame pavadinime minima veiksmy ar procedūry senatis; šios sąvokos leidžia manyti, kad nagrinėjamoje nuostatoje esanti senatis yra kur kas daugiau nei vien teisė bausti už pažeidimus ir netgi apima pačią galimybę imtis veiksmy ar procedūry, siekiant paprasčiausiai nustatyti pažeidimus. Kitose kalbinėse versijose šiame pavadinime yra tokie žodžiai, kaip antai „poursuites“ (versija prancūzų kalba) ar „vervolging“ (versija olandų kalba), nes sąvoka „persekiojimas“, kitaip nei sąvokos „veiksmas“ ar „procedūros“, aiškiai reiškia represinio pobūdžio veiksmą. Versijoje danų kalba pavadinime minima teisės nustatyti „ekonomines sankcijas“ senatis.
- 46 Taigi pagal nusistovėjusią teismų praktiką, nors būtinybė vienodai aiškinti Bendrijos reglamentus neleidžia atskirai vertinti konkretaus teksto, o esant abejonėms reikalauja, kad jis būtų aiškinamas ir taikomas atsižvelgiant į kitas kalbines versijas, jeigu tarp jų yra neatitikimų, nagrinėjama nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į bendrą teisės akto, kurio dalimi ji yra, struktūrą ir tikslą (1979 m. liepos 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Koschniske*, 9/79, Rink. p. 2717, 6 punktas; 1985 m. kovo 28 d. Sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę*, 100/84, Rink. p. 1169, 17 punktas ir 2003 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Kyocera Electronics Europe*, C-152/01, Rink. p. I-13821, 33 punktas; 2000 m. spalio 26 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Starway prieš Tarybą*, T-80/97, Rink. p. II-3099, 81 punktas).

- 47 Be to, daugeliu atvejų, aiškinant Bendrijos teisės nuostatą, reikia atsižvelgti ne tik į jos sąvokas, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kuriame ji yra, siekiamus tikslus (1983 m. lapkričio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Merck*, 292/82, Rink. p. 3781, 12 punktas), taip pat ir į Bendrijos teisės nuostatų visumą (minėto sprendimo *CILFIT* 20 punktas).
- 48 Dėl aiškinimo pagal kontekstą ir teleologinio aiškinimo reikia priminti, kad, kaip matyti iš 1971 m. gruodžio 23 d. Komisijos pasiūlymo COM(71) 1514 galutinis, kurį prie bylos medžiagos pridėjo atsakovė, Reglamento Nr. 2988/74 priėmimas buvo Bendrijos teisės aktų leidėjo reakcija į pastebėjimus 1970 m. Teisingumo Teismo priimtuose sprendimuose bylose dėl kartelio chinino rinkoje (žr., be kita ko, minėto sprendimo *ACF Chemiefarma prieš Komisiją* 18–20 punktus), pakartotus 1972 m. bylose dėl kartelio dažiklių rinkoje (žr., be kita ko, 1972 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Geigy prieš Komisiją*, 52/69, Rink. p. 787, 21 punktą), kuriuose Teisingumo Teismas, pastebėjęs, kad Komisijos teisę paskirti baudas konkurencijos taisyklių pažeidimo atveju reglamentuojantys dokumentai nenumatė jokios senaties, pabrėžė, jog tam, kad senaties terminas atliktų teisinio saugumo užtikrinimo funkciją, jis turi būti nustatytas iš anksto, ir kad trukmės bei jo taikymo tvarkos nustatymas priklausau Bendrijos teisės aktų leidėjo kompetencijai.
- 49 Reikia pastebėti, jog Reglamento Nr. 2988/74 1 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „pagal Europos ekonominės bendrijos taisyklės dėl transporto ir konkurencijos Komisija turi teisę skirti vienkartinės baudas, sankcijas ir periodines baudas įmonėms arba jų asociacijoms, pažeidžiančioms Bendrijos teisę, susijusią su informacija, tyrimais arba su draudimu diskriminuoti, vykdyti ribojančią veiklą arba piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi“; ten taip pat pažymėta, kad „tos taisyklės nenumato jokios senaties“. (Pataisytas vertimas)

- 50 Be to, to paties reglamento 2 konstatuojamojoje dalyje taip pat nurodyta, kad „siekiant teisinio aiškumo, būtina numatyti terminų taikymo principą ir patvirtinti jo įgyvendinimo taisykles (ir) tam, kad šis klausimas būtų visapusiškai išspręstas, būtina, kad terminai būtų taikomi ne tik teisei skirti vienkartines baudas ar sankcijas, bet taip pat sprendimų vykdymo užtikrinimo, skiriant vienkartines baudas, sankcijas ir periodines baudas, teisei“. (Pataisytas vertimas)
- 51 Šio reglamento 3 konstatuojamojoje dalyje pažymima, kad reglamentas „turi būti taikomas atitinkamoms Reglamento Nr. 11 <...>, Reglamento Nr. 17 <...> ir 1968 m. liepos 19 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1017/68 dėl konkurencijos taisyklių taikymo geležinkelių, kelių ir vidaus vandenų transportui (OL L 175, p. 1) nuostatoms“.
- 52 Šiuo klausimu, kaip teisingai pažymėjo atsakovė, nors Reglamentai Nr. 17 ir Nr. 1017/68 numato Komisijos teisę skirti „vienkartines baudas“ (žr. Reglamento Nr. 17 15 straipsnį ir Reglamento Nr. 1017/68 22 straipsnį), Reglamentas Nr. 11 leidžia Komisijai skirti „sankcijas“ (žr. Reglamento Nr. 11 17 ir 18 straipsnius). Pastarajame reglamente numatytos „sankcijos“ yra išimtinai piniginio pobūdžio, ir tai išplaukia, pirma, iš to, jog visada nustatoma maksimali sankcija, išreikšta apskaitos vienetais ar transportavimo kainos, kurią gavo ar reikalavo pažeidėjas, kartotiniu, ir, antra, iš to, kad yra numatyta, jog šios sankcijos „yra vykdomos pagal sąlygas, numatytas Sutarties 192 straipsnyje (dabar – EB 256 straipsnis) dėl „Tarybos ar Komisijos sprendimų, kuriais asmenims, išskyrus valstybes, skiriama pinigine prievole“ ir kad, remiantis šiuo straipsniu, jos yra vykdomos „privaloma tvarka“ (žr. Reglamento Nr. 11 17, 18 ir 23 straipsnius).
- 53 Tokiomis sąlygomis sąvokos „sankcijos“ pavartojimą Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalyje greta sąvokos „vienkartinės baudos“ galima pagrįsti būtinumu aiškiai nustatyti, kad senatis, kurią numato ši nuostata, taip pat apima teisę skirti pinigines sankcijas, kurios nėra laikomos vienkartinėmis baudomis, kaip antai numatytos Reglamente Nr. 11.

- 54 Nėra įtikinamas ieškovių argumentas, jog šis paaiškinimas nebuvo reikalingas, nes į sąvoką „vienkartinės baudos“ taip pat gali patekti Reglamento Nr. 11 sankcijos, o dėl Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalyje esančios sąvokos „sankcijos“ aiškinimo, kurį pateikia Komisija, ji netenka veiksmingumo.
- 55 Iš tikrųjų reikia pažymėti, kad aiškinant pagal kontekstą Reglamento Nr. 2988/74 nuostatos, skirtos „sankcijų taikymo“, t. y. „Komisijos teisės užtikrinti sprendimų vykdymą, skirti vienkartinės baudas, sankcijas ar periodines baudas už Europos ekonominės bendrijos transporto ir konkurencijos taisyklių pažeidimus“ (4 straipsnis, pataisytas vertimas), senačiai, paaiškėja, kad rengdamas šį reglamentą Bendrijos teisės aktų leidėjas nenaudojo sąvokos „vienkartinės baudos“ bet kuriai piniginio pobūdžio sankcijai žymėti. Būtent pagal 5 straipsnį sankcijų taikymo senatis yra sustabdoma, arba kai pranešama apie sprendimą pakeisti anksčiau nustatytą vienkartinės baudos, sankcijos ar periodinės baudos dydį arba atsisakoma jį pakeisti, arba tuomet, kai Komisija ar Komisijos prašymu valstybė narė atlieka veiksmus vienkartinės baudos, sankcijos arba periodinės baudos mokėjimui užtikrinti. Nuorodos į sumas ir į priverstinį sankcijos taikymą rodo, kad Bendrijos įstatymų leidėjas nenaudojo sąvokos „sankcijos“ žymėti kitokias nei piniginio pobūdžio sankcijas.
- 56 Šiuo klausimu iš Reglamento Nr. 2988/74 3 konstatuojamosios dalies, kuri pabrėžia, kad reglamentas „taip pat turi būti taikomas reglamentų, kurie ateityje bus priimti Europos ekonominės bendrijos teisės srityse, susijusiose su transportu ir konkurencija, atitinkamoms nuostatoms“, negalima daryti išvados, jog Bendrijos teisės aktų leidėjas, Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalyje greta „vienkartinė bauda“ paminėdamas „sankcijas“, senatį ketino taikyti teisei skirti sankcijas, įskaitant nepiniginio pobūdžio sankcijas, kuri Komisijai bus suteikta transporto ir konkurencijos teisės aktais.

57 Sistemiškai aiškinant šį straipsnį tokia išvada kliudytų atsižvelgti į kitas Bendrijos teisės nuostatas. Šiuo atžvilgiu reikia išnagrinėti 1978 m. balandžio 6 d. Komisijos sprendimo Nr. 715/78/EAPB dėl bylų nagrinėjimo senaties terminų ir sankcijų įgyvendinimo pagal Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutartį (OL L 94, p. 22) konstatuojamąsias dalis ir nuostatas.

58 Šio sprendimo, kuris buvo priimtas praėjusius vos ketveriems metams po Reglamento Nr. 2988/74 priėmimo, konstatuojamosios dalys ir nuostatos yra akivaizdžiai perkeltos iš reglamento. Taigi reikia pastebėti, kad persekiojimo senatis, numatyta šio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje, yra susijusi tik su „Komisijos įgaliojimais reikalauti baudų“, nes sąvokos „sankcijos“ nėra šioje nuostatoje. Daugeliu atveju ten, kur Reglamento Nr. 2988/74 konstatuojamoji dalis ar nuostata mini „vienkartinės baudas ar sankcijas“, atitinkama Sprendimo Nr. 715/78 konstatuojamoji dalis ar nuostata mini tik „vienkartinės baudas“, nes šiame sprendime niekur nėra sąvokos „sankcija“. Reikia pridurti, kad šio sprendimo konstatuojamosiose dalyse minimi EAPB sutarties straipsniai, suteikiantys Komisijai teisę paskirti vienkartinės ar periodinės baudas, kuriuose nėra sąvokos „sankcija“. Tačiau kaip ir Reglamento Nr. 2988/74 atveju teisės aktų leidėjas nenorėjo susiaurinti teisės aktų dėl persekiojimo senaties taikymo srities vien „nuostatoms, susijusioms su vienkartinėmis ir periodinėmis baudomis, nustatytomis Sutartyje, ir pagal ją priimtose įgyvendinimo priemonėse“ (pataisytas vertimas), bet taip pat aiškiai nurodė „atitinkamas būsimų įgyvendinimo priemonių nuostatas“. Vis dėlto jis taip pat nenaudojo sąvokos „sankcijos“, todėl į nagrinėjamų teisės aktų taikymo sritį iš esmės nepatenka kitos nei vienkartinės baudos sankcijos (žr. 1 ir 5 konstatuojamąsias dalis).

59 Taigi, jei Reglamente Nr. 2988/74 vartojamą sąvoką „sankcijos“ aiškintume kaip susijusią su pažeidimus konstatuojančiais sprendimais, reikėtų pripažinti, kad tokiems sprendimams taikoma senaties tvarka pagal EB, o ne pagal EAPB sutartį, nors EAPB sutartyje esanti senaties tvarka akivaizdžiai iki mažiausios smulkmenos

remiasi šiek tiek anksčiau nustatyta tvarka EB sutartyje. Toks skirtumas būtų nepateisinamas.

- 60 Atsižvelgiant į pirmiau pateiktus samprotavimus reikia daryti išvadą, kad Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalyje esančia sąvoka „sankcijos“ tik siekiama, kaip tvirtina atsakovė, jog Komisijos teisei skirti pinigines baudas už Europos Bendrijų transporto ir konkurencijos teisės pažeidimus būtų taikoma viena ir ta pati senaties tvarka, kad ir kaip būtų pavadintos šios sankcijos jas įtvirtinančiuose dokumentuose.
- 61 Pažeidimą konstatuojantis sprendimas nėra sankcija Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalies prasme, todėl šioje nuostatoje numatyta senatis jam nėra taikoma.
- 62 Antra, nėra tinkami ieškovių argumentai, jog teisės paskirti vienkartinės ir periodines baudas senatis bet kuriuo atveju apima ir implicitinės teisės konstatuoti pažeidimą senatį (žr. pirmiau esantį 28 punktą).
- 63 Iš tikrųjų, nors pagal Reglamentu Nr. 17 įtvirtintą tvarką Komisijos teisė konstatuoti pažeidimą yra tik implicitinė, t. y. ji egzistuoja tik tiek, kiek to reikalauja eksplicitinės teisės nurodyti užbaigti pažeidimą ir paskirti vienkartinės baudas (minėto sprendimo *GVL prieš Komisiją* 23 punktas), tokia implicitinė teisė nėra susijusi tik su institucijos šių eksplicitinių teisių vykdymu. Teisingumo Teismas pripažino tokios

implicitinės teisės buvimą viename savo sprendime (minėtas sprendimas *GVL prieš Komisiją*) dėl Komisijos sprendimo, konstatuojančio pažeidimą, kuris buvo nutrauktas, ir nepaskiriančio baudos, teisėtumo. Šios teisės savarankiškas pobūdis negali būti paneigtas, nei juo labiau paveiktas fakto, kad tos teisės vykdymas priklausė nuo institucijos turimo teisėto intereso.

64 Iš to matyti, kad šio ieškinio pagrindo pirmoji dalis nėra pagrįsta.

Antroji dalis: Bendrijos teisės bendrųjų principų taikymas

Šalių argumentai

65 Ieškovės tvirtina, kad Komisija negalėjo priimti sprendimo jų atžvilgiu, nes ši institucija neturėjo tokios teisės, remiantis keletu Bendrijos teisės bendrųjų principų.

66 Pirma, jos nurodo teisinio saugumo principą. Jos mano, kad senaties terminų Europos Sąjungoje tikslas yra toks: praėjus tam tikram laikui geram teisinės sistemos funkcionavimui reikia, jog pažeidimai nebebūtų persekiojami arba nebūtų paskiriama kokia nors „sankcija“. Be to, jos primena, kad ir pagal Komisijos *Ketvirtąjį pranešimą dėl konkurencijos politikos*, ir pagal Reglamento Nr. 2988/74 preambulę persekiojimo ir vykdymo senaties įtvirtinimu šiame reglamente siekiama užtikrinti teisinį saugumą, kuris, ieškovių nuomone, yra esminis reikalavimas, turintis poveikį ne tik Komisijos teisei skirti baudas, bet ir teisei priimti bet kurios rūšies sankciją, pavyzdžiui, draudžiantįjį sprendimą.

- 67 Antra, priimdama sprendimą jų atžvilgių Komisija pažeidė valstybių narių teisės bendruosius principus. Be kita ko, remdamosi nacionalinių teismų sprendimų ar teisės doktrinos darbų ištraukomis dėl senaties kai kurių valstybių narių teisėje, ieškovės iš tikrųjų tvirtina, kad atsižvelgiant į senaties taikymo taisyklių valstybių narių teisinėse sistemose tikslą matyti, jog šios taisyklės turi būti taikomos siekiant išvengti persekiojimo ar sankcijų už seniai padarytus pažeidimus.
- 68 Trečia, sprendimas prieštarauja nekaltumo prezumpcijai, įtvirtintai 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbtos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (OL C 364, 2000, p. 1, toliau – Chartija) 48 straipsnio 1 dalyje bei 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (EŽTK) 6 straipsnio 2 dalyje, pagal kuriuos kiekvienas kaltinamas asmuo yra laikomas nekaltu tol, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą.
- 69 Komisija privalo laikytis šios prezumpcijos visų pirma pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, kuri, be kita ko, Sąjungos institucijas įpareigoja gerbti teises ir laikytis Chartijos principų; antra, tai yra pagrindinė teisė, kurią garantuoja EŽTK, ir dėl to ji yra Bendrijos teisės bendrasis principas pagal ES 6 straipsnio 2 dalį bei pagal nusistovėjusią Bendrijos teismų praktiką (2000 m. kovo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimų *Cimenteries CBR ir kt. prieš Komisiją*, T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ir T-104/95, Rink. p. II-491, 713 punktas ir minėto sprendimo *Mannesmannröhren-Werke prieš Komisiją* 60 punktas).
- 70 Dėl nekaltumo prezumpcijos reikšmės ieškovės pabrėžia, kad Europos žmogaus teisių teismas nusprendė, kad bet koks teismo sprendimo, kuriuo užbaigiamas procesas dėl pasibaigusio senaties termino, motyvas pažeidžia EŽTK 6 straipsnio

2 dalį, jei tiesiog pareiškama, kad kaltinamasis veikė neteisėtai ir taip padarė nusižengimą (žr. 1982 m. kovo 26 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Adolf*, serija A, Nr. 49, 38 punktą), arba leidžiama manyti, kad teismas asmenį laiko kaltu (1983 m. kovo 25 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Minelli*, serija A, Nr. 62, 37 punktas).

71 Todėl, ieškovių nuomone, šioje byloje Komisija, nepažeisdama nekaltumo prezumpcijos, negalėjo nei teigti, kad ieškovės veikė neteisėtai, nei priimti sprendimo dėl tokio neteisėtumo konstatavimo.

72 Atsakovė mano, kad šita dalis gali būti vertinama tik kaip papildomas argumentas pirmojo ieškinio pagrindo pirmai daliai paremti ir kad ji nėra pagrįsta. Ji pabrėžia, kad ieškovės, atrodo, daro prielaidą, jog penkerių metų senaties terminas taip pat taikomas pagal bendruosius principus, tačiau nepaaiškina, nei kodėl taip turėtų būti, nei kodėl teisinio saugumo principo interesas yra paneigtas pažeidimą konstatuojančiu sprendimu, kuris buvo priimtas praėjus septyneriems metams po pažeidimo užbaigimo, siekiant apsaugoti teisėtą interesą, kad net sprendimas turėtų būti panaikintas. Be to, ji pastebi, kad iš ieškovių argumentų išplaukia, jog valstybės narės, kuriose nustatytas senaties terminas, viršijantis penkerius metus administraciniams sprendimams ar civiliniams ieškiniams konkurencijos srityje, pažeidžia Bendrijos teisės bendruosius principus.

73 Ji ginčija ieškovių nurodytos Europos žmogaus teisių teismo praktikos tinkamumą, nes ji yra susijusi su bylomis dėl terminų, kurių taikymas tose bylose nebuvo ginčijamas, pasibaigimo ir niekaip negali paaiškinti Bendrijos teisės aktuose įtvirtintų terminų taikymo apimtį. Nekaltumo prezumpcija, atsakovės nuomone, taikoma tik prieš priimant sprendimą (2000 m. liepos 6 d. Pirmosios instancijos teismo

sprendimo *Volkswagen prieš Komisiją*, T-62/98, Rink. p. II-2707, 281 punktas) ir negali lemti sprendimo priėmimo ar nepriėmimo, atsižvelgiant į teisinio saugumo principą ir senaties srityje taikomas taisykles.

74 Savo dublike ieškovės pakartoja teiginį, jog „Komisijos teisei priimti ginčijamą sprendimą taip pat buvo suėjęs senaties terminas, taikant Bendrijos teisės bendruosius principus“. Jos teigia ne tvirtinusios, kad Bendrijos teisės bendrieji principai numato analogišką senaties terminą kaip ir Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalis, tačiau „įrodžiusios, kad šis senaties terminas tiesiogiai išplaukia iš EB sutarties, būtent iš EB 85 straipsnio 2 dalies, skaitomos kartu su Reglamento Nr. 17 3 straipsnio 1 dalimi ir 15 straipsnio 2 dalimi bei su Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalimi, ir kad jo teisinis pagrindas yra tam tikri bendrieji teisės principai, kaip antai teisinio saugumo ir gero teisingumo administravimo principai“.

75 Savo triplike atsakovė pabrėžia, kad ieškovių argumentas, jog Reglamentas Nr. 2988/74 yra pagrįstas bendraisiais teisės principais, nieko neįrodo dėl šio reglamento taikymo srities. Bendrijos teisės aktų leidėjas, atsižvelgdamas į kiekvieną sritį, turi nustatyti skirtingus senaties terminus įvairių rūšių procedūroms. Tai netgi taikoma įvairioms procedūroms, susijusioms su sankcijomis, kaip tai rodo pats Reglamentas Nr. 2988/74 1 straipsnis, ir, *a fortiori*, priemonėms, kuriomis nesiekama skirti sankcijų, kad ir kokia būtų šios sąvokos prasmė. Dėl sprendimų, konstatuojančių pažeidimus, kurie, atsakovės nuomone, nepatenka į šio reglamento taikymo sritį, niekas neleidžia manyti, jog tai, kad priimtas sprendimas, konstatuojantis pažeidimą, kuris baigėsi prieš penkerius metus ir kelias savaites iki Komisijai pradedant tyrimą, prieštarauja bet kokiai senaties taisyklei, tiesiogiai išplaukiančiai iš bendrųjų teisės principų.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 76 Kadangi argumentai, kuriuos ieškovės pateikia savo raštuose dėl šios ieškinio pagrindo dalies, atrodo šiek tiek dviprasmiški, posėdyje ieškovės buvo paprašytos patikslinti jų reikšmę. Ieškovės nurodė, kad jos rėmėsi tam tikrais Bendrijos teisės bendraisiais principais, pirma, kad paremtų Reglamento Nr. 2988/74 aiškinimą, kurį jos pateikia šio ieškinio pagrindo pirmoje dalyje, ir, antra, kad pagrįstų, jog priimdama sprendimą jų atžvilgiu Komisija tiesiogiai pažeidė šiuos principus, neatsižvelgdama į tariamą Reglamento Nr. 2988/74 pažeidimą.
- 77 Pirma, ši dalis kelia klausimą, ar Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio aiškinimas, kurį pateikė Pirmosios instancijos teismas šio ieškinio pagrindo pirmoje dalyje, neprieštaruoja Bendrijos teisės bendriesiems principams, kuriuos nurodo ieškovės. Iš tikrųjų Bendrijos antrinės teisės dokumentas turi būti aiškinamas taip, kad kuo labiau atitiktų Sutarties nuostatas ir Bendrijos teisės bendruosius principus (1991 m. kovo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Rauh*, C-314/89, Rink. p. I-1647, 17 punktas; 1991 m. liepos 10 d. Sprendimo *Neu ir kt.*, C-90/90 ir C-91/90, Rink. p. I-3617, 12 punktas ir 1994 m. sausio 27 d. Sprendimo *Herbrink*, C-98/91, Rink. p. I-223, 9 punktas).
- 78 Antra, ši dalis kelia klausimą, ar bendrieji principai tiesiogiai nedraudė ieškovių atžvilgiu priimti pažeidimą konstatuojančio sprendimo, priimto praėjus maždaug septyneriems su puse metų po tariamai neteisėtos ieškovių veiklos bei remiantis tyrimu, pradėtu praėjus maždaug penkeriems metams ir keturiems ar penkiems mėnesiams po jos pasibaigimo.

79 Pirmosios instancijos teismas mano, kad šiuos du klausimus vieną po kito reikia įvertinti kiekvieno iš ieškovių šioje dalyje nurodytų principų požiūriu.

— Teisinio saugumo principas

80 Teisinio saugumo principu siekiama užtikrinti, kad būtų galima prognozuoti iš Bendrijos teisės kylančias situacijas ir teisinius santykius (1996 m. vasario 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Duff ir kt.*, C-63/93, Rink. p. I-569, 20 punktas ir 2002 m. sausio 31 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hult prieš Komisiją*, T-206/00, Rink. VT p. I-A-19 ir II-81, 38 punktas).

81 Pagal Teisingumo Teismo praktiką, siekiant įgyvendinti tikslą užtikrinti teisinį saugumą, senaties terminas turi būti nustatytas iš anksto, o jo trukmės bei taikymo taisyklių nustatymas yra Bendrijos teisės aktų leidėjo kompetencija (minėtų Teisingumo Teismo sprendimų *ACF Chemiefarma prieš Komisiją* 19 ir 20 punktai; *Geigy prieš Komisiją* 21 punktas; 2002 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją*, C-74/00 P ir C-75/00 P, Rink. p. I-7869, 139 punktas ir 2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *International Power ir kt. prieš NALOO*, C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P ir C-180/01 P, Rink. p. I-11421, 106 punktas).

82 Iš tikrųjų senatis, užkirsdama kelią nepabaigiamam per tam tikrą laiką nusistovėjusių situacijų kvestionavimui, siekia sustiprinti teisinį saugumą, tačiau kartu gali leisti nusistovėti situacijoms, kurios bent jau iš pradžių prieštaravo įstatymams. Taigi tai, kokia senatis nustatoma, priklauso nuo teisinio saugumo ir teisėtumo reikalavimų tarpusavio santykio įvertinimo, atsižvelgiant į tam tikru metu visuomenėje vyraujančias istorines ir socialines aplinkybes. Todėl senatį nustato tik teisės aktų leidėjas.

- 83 Todėl Bendrijos teismas negali kontroliuoti, kaip Bendrijos teisės aktų leidėjas nustato senaties taisykles ir įtvirtina atitinkamus terminus. Tas faktas, kad Bendrijos teisėje nebuvo numatytas senaties terminas Komisijos teisei konstatuoti pažeidimus, pats savaime negali būti neteisėtu teisinio saugumo principo laikymosi atžvilgiu.
- 84 Taigi teisinio saugumo principas neprieštarauja tokiam Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalies aiškinimui, kurio laikytasi šio ieškinio pagrindo pirmojoje dalyje, jog šiame straipsnyje numatyta senatis yra taikoma tik teisei skirti pinigines sankcijas ir, be kita ko, neapima Komisijos teisės konstatuoti pažeidimą.
- 85 Todėl ši dalis, kuria, remiantis teisinio saugumo principu, siekiama patvirtinti priešingą šio straipsnio aiškinimą, siūlomą ieškovių šio ieškinio pagrindo pirmojoje dalyje, turi būti atmesta.
- 86 Dėl ieškovių rėmimosi teisinio saugumo principu kaip sprendimo teisėtumo įvertinimo parametru, netaikant Reglamento Nr. 2988/74, reikia pažymėti, jog ieškovių argumentai iš esmės yra orientuoti į tai, kad vien atsižvelgus į laiką, praėjusį po pažeidimų, kuriais kaltinamos ieškovės, neturėtų būtų imamas priemonių arba priimamas sprendimas ieškovių atžvilgiu. Ieškovės visiškai netvirtina, kad Komisija žinojo ar galėjo ir privalėjo žinoti apie šią neteisėtą veiklą tuo momentu, kuris jai būtų leidęs pradėti procedūrą anksčiau. Jos tiesiog teigia, kad Komisija, kuri, siekdama konstatuoti minėtus pažeidimus, nusiuntė pirmuosius informacijos

prašymus dėl vitamino H ir folinės rūgšties praėjus penkeriems metams ir keturiems ar penkiems mėnesiams po šių pažeidimų pasibaigimo, ir priėmė pažeidimą konstatuojantį sprendimą praėjus maždaug septyneriems su puse metų po šio pasibaigimo, teisinio saugumo reikalavimų požiūriu procedūros ėmėsi per vėlai.

87 Šiuo klausimu reikia pastebėti, kad Bendrijos teismas nei bendrai, nei atsižvelgiant į jam pateiktos bylos aplinkybes neturi nustatyti senaties terminų, jų apimties ar taikymo taisyklių neteisėtos veiklos atžvilgiu. Vis dėlto iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad senaties nustatymo įstatyme nebuvimas neužkerta kelio tam, kad Komisijos atliekama procedūra būtų vertinama teisinio saugumo principo požiūriu. Iš tikrųjų, Teisingumo Teismo nuomone, jei senaties terminas nenustatytas, esminis teisinio saugumo reikalavimas neleidžia Komisijai nuolat atidėlioti savo teisių įgyvendinimą (minėtų Teisingumo Teismo sprendimų *Geigy prieš Komisiją* 21 punktas; *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją* 140 punktas; *International Power ir kt. prieš NALOO* 107 punktas; 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-372/97, Rink. p. I-3679, 116 punktas ir sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C 298/00 P, Rink. p. I-4087, 90 punktą).

88 Todėl Bendrijos teismas, nagrinėdamas kaltinimą dėl pavėluotos Komisijos procedūros, neturi apsiriboti paprastu konstatavimu, kad nėra nustatytas senaties terminas, bet turi patikrinti, ar Komisija ne pernelyg ilgai delsė (žr. šiuo klausimu ir pagal analogiją 2004 m. birželio 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *François prieš Komisiją*, T-307/01, Rink. p. II-1669, 46 punktą).

89 Tačiau iš minėtos Teisingumo Teismo praktikos nematyti, jog tai, kad Komisija pradėjo procedūrą labai pavėluotai, neturi būti vertinama atsižvelgiant išskirtinai tik į laiko tarpą, kuris praėjo nuo aplinkybių, dėl kurių pradėta procedūra, ir pačios procedūros pradžios. Priešingai, iš šios teismo praktikos galima daryti išvadą, kad

Komisijos procedūra negali būti laikoma labai pavėluota, nesant vėlavimo ar kito aplaidumo, kuriuo kaltinama institucija, ir kad, be kita ko, reikia atsižvelgti į tą momentą, kada institucija sužinojo apie pažeidimų buvimą, bei į protingą administracinės procedūros trukmę (žr. šiuo klausimu minėto sprendimo *Geigy prieš Komisiją* 21 punktą, kuriame Teisingumo Teismas aiškino, ar „nagrinėjamas (institucijos) elgesys“ galėjo būti vertinamas „kaip kliūtis vykdyti (savo) teisę (skirti baudas)“; minėto sprendimo *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją* 144 punktą, skaitomą atsižvelgiant į 132 punktą; minėto 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-372/97, 118 ir 119 punktus ir sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-298/00 P, 91 ir 92 punktus; taip pat žr. 2003 m. balandžio 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Département du Loiret prieš Komisiją*, T-369/00, Rink. p. II-1789, 56 punktą ir minėto sprendimo *François prieš Komisiją* 48–54 punktus).

90 Taigi šioje byloje nekliamas klausimas dėl Komisijos aplaidumo pradėdant ar užbaigiant administracinę procedūrą, tačiau tik dėl paprasto ir objektyvaus laiko tarpo, kuris praėjo nuo pažeidimų, kurių atžvilgiu netvirtinama, kad Komisija žinojo ar galėjo ir privalėjo žinoti apie nagrinėjamą neteisėtą veiklą tuo momentu, kuris jai būtų leidęs pradėti procedūrą anksčiau, nutraukimo. Be to, iš sprendimo išplaukia, kad Komisija gavo informacijos apie nagrinėjamus pažeidimus 1999 m., kad tais pačiais metais ji išsiuntė prašymus pateikti informaciją, kad pranešimas apie kaltinimus buvo priimtas 2000 m. liepos 6 d., o sprendimas priimtas 2001 m. lapkričio 21 dieną. Akivaizdu, kad niekas šioje chronologijoje nerodo, jog procedūra truko neprotingai ilgai.

91 Kadangi vien paprastas faktas, jog Komisija neatskleidė neteisėto kartelio, kuris dėl akivaizdžių priežasčių sąmoningai buvo slaptas, niekaip negali būti prilygintas aplaidžiam institucijos elgesiui užduoties, kurią jai suteikė Sutartis, priežiūros atžvilgiu, reikia manyti, kad tai, jog Komisija pradėjo tyrimą dėl nagrinėjamo pažeidimo tik praėjus penkeriems metams ir keturiems ar penkiems mėnesiams po šių pažeidimų nutraukimo, bei priėmė pažeidimą konstatuojantį sprendimą praėjus maždaug septyneriems su puse metų po šio pasibaigimo, neįrodo, kad buvo kaip nors pažeistas teisinio saugumo principas.

— Valstybių narių teisei bendri principai

- 92 Grįsdamos antrosios dalies antrą atšaką, ieškovės pateikia keletą kai kurių valstybių narių teisės ištraukų iš doktrinos veikalų ar nacionalinės teismų praktikos sprendimų senaties srityje, kuriomis remdamosi jos iš esmės siekia įrodyti, kad valstybių narių teisės aktuose nustatytų senaties terminų tikslas yra šiems terminams pasibaigus užkirsti kelią ne tik sankcijoms nustatyti, bet ir pažeidimams konstatuoti.
- 93 Tačiau ieškovėms nepavyko įrodyti, kad yra valstybių narių teisei bendri principai senaties srityje.
- 94 Ieškiniuose nurodomoje doktrinoje ir nacionalinėje teismų praktikoje civilinėje ir baudžiamojame srityje, be teisinio saugumo, minimi kiti argumentai senaties terminams nustatyti: reikalavimas uždrausti pavėluotas procedūras, kurias labiau skatina siekis pakenkti nei teisingumas; įrodymų išnykimas; reikalavimas bausti už persekiojančiosios šalies uolumo nebuvimą; socialinio intereso bausti už pažeidimus išnykimas tam tikram laikui praėjus ir reikalavimas, kad viešosios institucijos koncentruotųsi prie dabartinių klausimų.
- 95 Iš pačių šių citatų tekstų išplaukia, kad įvairios senaties taisyklės gali būti nustatytos dėl įvairių priežasčių. Pirmosios instancijos teismas mano, kad kiekvienam teisės aktų leidėjui įvairiose srityse, kuriose jis turi kompetenciją leisti teisės aktus,

priklauso spręsti, ar senaties terminų nustatymas yra būtinas dėl vieno ar kito reikalavimo, ir nustatyti šių terminų turinį bei taikymo taisykles atsižvelgiant į tikslus, kurių jis tikisi pasiekti, nustatydamas šiuos terminus.

- 96 Konkrečiai kalbant, ieškovės neįrodė, kad egzistuoja bendra valstybėms narėms teisės norma, pagal kurią tuo atveju, kai yra nustatytas senaties terminas konkrečiam pažeidimui, jis taip pat turi būti taikomas ir teisei skirti sankcijas, ir teisei konstatuoti pažeidimą.
- 97 Be to, net jei visų valstybių narių teisinės sistemos taikytų vieną ir tokią pačią senaties termino normą teisei konstatuoti pažeidimą ir teisei paskirti sankcijas, tokia norma nebūtinai būtų taikoma Bendrijos teisinėje sistemoje. Iš tikrųjų reikia, kad ši norma šiose teisinėse sistemose egzistuotų kaip tikras bendrasis teisės principas, o ne tik kaip specifinės nuostatos, kurias priėmė teisės aktų leidėjas įgyvendindamas savo plačius įgaliojimus.
- 98 Taigi, kadangi pati senatis nėra bendrasis teisės principas (žr. šio sprendimo 82 ir 83 punktus), tokiu principu negali būti *a fortiori* pripažinta norma, reikalaujanti taikyti vieną ir tokį patį senaties terminą teisei konstatuoti pažeidimą ir teisei paskirti sankcijas.
- 99 Taigi tokia norma nėra taikoma Bendrijos teisės aktų leidėjui ir valdymo institucijai kaip bendrasis Bendrijos teisės principas. Todėl turi būti atmesta tiek ta ieškovių argumentų dalis, kuria jos, remdamosi pareiga aiškinti Bendrijos teisės nuostatas taip, kad šios atitiktų tos teisės bendruosius principus, siūlo Reglamento Nr. 2988/74

aiškinimą, pateikiamą šio ieškinio pagrindo pirmojoje dalyje, tiek ta dalis, kuria jos siekia, kad būtų pripažinta, jog Komisija, ieškovių atžvilgiu priimdama sprendimą, besiremiantį šia tariama bendra valstybių narių teisės norma, tiesiogiai pažeidė bendruosius Bendrijos teisės principus.

100 Be to, kadangi ieškovės remiasi šia tariama bendra norma net neatsižvelgdamos į tai, ar ji yra bendrasis Bendrijos teisės principas, reikia priminti, kad, remiantis teismų praktika, Bendrijos teisės nuostatos, kurios savo prasmės ir apimties nustatymo tikslu aiškiai nenukreipia į valstybių narių teisę, turinys įprastai turi būti aiškinamas autonomiškai, atsižvelgiant į nuostatos kontekstą ir nagrinėjamo teisės akto siekiamą tikslą (1984 m. sausio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ekro* 327/82, Rink. p. 107, 11 punktas; 1990 m. kovo 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Schwedler prieš Parlamentą*, T-41/89, Rink. p. II-79, 27 punktas; 1992 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Díaz García prieš Parlamentą*, T-43/90, Rink. p. II-2619, 36 punktas ir 1993 m. balandžio 22 d. Sprendimo *Peugeot prieš Komisiją*, T-9/92, Rink. p. II-493, 39 punktas).

101 Nesant aiškios nuorodos, Bendrijos teisės taikymas prireikus gali reikalauti remtis valstybių narių teise, kai Bendrijos teismas, remdamasis Bendrijos teise ar bendraisiais Bendrijos teisės principais, negali rasti elementų, leidžiančių autonomiškai išaiškinti jų turinį ir reikšmę (1992 m. gruodžio 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Khouri prieš Komisiją*, T-85/91, Rink. p. II-2637, 32 punktas ir minėto sprendimo *Díaz García prieš Parlamentą* 36 punktas).

102 Tačiau šioje byloje Pirmosios instancijos teismas, nagrinėdamas pirmojo ieškinio pagrindo pirmą dalį, nusprendė, kad Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalies turinys ir reikšmė ieškovių pateiktų klausimų atžvilgiu kyla iš autonomiško šios

nuostatos aiškinimo, kuris atliktas remiantis pagal kontekstą pažodiniu teleologiniu ir sisteminiu aiškinimo būdais. Todėl, siekiant išaiškinti minėtą nuostatą, nėra reikalo remtis valstybių narių teise.

— Nekaltumo prezumpcija

- 103 Be to, ieškovės nurodo nekaltumo prezumpciją, kuri yra įtvirtinta Chartijos 48 straipsnio 1 dalyje ir EŽTK 6 straipsnio 2 dalyje.
- 104 Šiuo klausimu, visų pirma, reikia pažymėti, kad nekaltumo prezumpcija, konkrečiai išplaukianti iš EŽTK 6 straipsnio 2 dalies, yra pagrindinių teisių, kurios pagal ES 6 straipsnio 2 dalį ir nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką yra ginamos Bendrijos teisės sistemoje, dalis (1999 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo sprendimų *Hüls prieš Komisiją*, C-199/92 P, Rink. p. I-4287, 149 punktą ir *Montecatini prieš Komisiją*, C-235/92 P, Rink. p. I-4539, 175 punktą).
- 105 Iš teismų praktikos taip pat matyti, kad nekaltumo prezumpcija yra taikoma įmonėms taikomų konkurencijos taisyklių pažeidimo nagrinėjimo procedūroms, kuriose gali būti paskiriamos vienkartinės ar periodinės baudos (žr. šiuo klausimu minėto sprendimo *Hüls prieš Komisiją* 150 punktą; minėto sprendimo *Montecatini prieš Komisiją* 176 punktą ir minėto sprendimo *Volkswagen prieš Komisiją* 281 punktą).
- 106 Remiantis nekaltumo prezumpcija, kiekvienas kaltinamas asmuo yra laikomas nekaltu tol, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą. Taigi ši prezumpcija draudžia bet kokią formalų konstatavimą ir net bet kokią aliuziją dėl kaltinamojo asmens

atsakomybės už konkretų pažeidimą sprendime, kuriuo baigiama procedūra, jei šis asmuo negalėjo pasinaudoti paprastai esant normaliai procedūrai, kuri baigiasi sprendimu dėl prieštaravimo pagrįstumo, eiga suteikiamomis garantijomis savo teisėms į gynybą įgyvendinti.

107 Iš to matyti, kad nekaltumo prezumpcija, priešingai, nesudaro kliūčių tam, kad kaltinamo asmens atsakomybė konkretaus pažeidimo atžvilgiu būtų nustatyta pasibaigus procedūrai, kuri vyko pagal nustatytas taisykles ir kurioje buvo galima pasinaudoti visomis teisėmis į gynybą, net tada, kai pažeidėjui negalima paskirti sankcijos dėl kompetentingos valdžios institucijos įgaliojimams taikomos senaties.

108 Europos žmogaus teisių teismo praktika, kuria remiasi ieškovės (žr. šio sprendimo 70 punktą), darant prielaidą, kad ji yra taikoma šioje byloje, tik dar labiau pagrindžia šio sprendimo 106 ir 107 punktuose pateiktus samprotavimus.

109 Todėl, pirma, reikia konstatuoti, kad Reglamento Nr. 2988/74 aiškinimas, kurį Pirmosios instancijos teismas pateikė vertindamas šio ieškinio pagrindo pirmąją dalį, neužkerta kelio laikytis nekaltumo prezumpcijos. Iš tikrųjų iš šio aiškinimo niekaip nematyti, kad Komisija gali konstatuoti pažeidimo buvimą sprendimu, kuris pirma laiko užbaigia Reglamente Nr. 17 numatytą procedūrą, nes pasibaigė Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalyje numatytas senaties terminas. Remiantis tokiu aiškinimu, Reglamentas Nr. 2988/74, kadangi jis nėra susijęs su Komisijos teise konstatuoti pažeidimus, leidžia Komisijai, supratęs, kad reikia taikyti šio reglamento 1 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta senatis, nepaisant to, tęsti procedūrą, vien siekiant konstatuoti pažeidimą įprastu ritmu ir laikantis garantijų, suteiktų norint visiškai užtikrinti teisių į gynybą įgyvendinimą.

- 110 Antra, šioje byloje visiškai nėra įrodyta, kad Komisija pažeidė nekaltumo prezumpciją. Iš tikrųjų sprendimas neužbaigė ieškovių atžvilgiu pradėtos procedūros dėl pasibaigusio senaties termino; tačiau jis buvo priimtas pasibaigus įprastu ritmu vykusiai procedūrai, per kurią ieškovės pasinaudojo (ir tai patvirtina jų prieštaravimo šiuo klausimu nebuvimas) visomis procedūrinėmis garantijomis, kurios turi būti suteiktos įmonėms prieš priimant jų atžvilgiu sprendimą, konstatuojantį konkurencijos taisyklių pažeidimą.
- 111 Tokiomis aplinkybėmis šioje byloje ieškovės negali veiksmingai remtis nekaltumo prezumpcija.
- 112 Atsižvelgiant į išdėstytus samprotavimus, reikia manyti, kad ši ieškinio pagrindo dalis, kaip ir pirmoji, nėra pagrįsta, ir dėl to reikia atmesti visą pirmąjį ieškinio pagrindą.

2. Dėl antrojo ieškinio pagrindo, pagrįsto Komisijos kompetencijos neturėjimu

Šalių argumentai

- 113 Ieškovės tvirtina, kad Komisija neturėjo kompetencijos priimti sprendimo, kuriuo pripažįstama, kad jos pažeidė EB 81 straipsnio 1 dalį. Iš tikrųjų nei Reglamento

17 3 straipsnis, nei jokia kita nuostata nesuteikia Komisijai teisės priimti pažeidimą konstatuojančio sprendimo, kai šis pažeidimas buvo užbaigtas prieš pasibaigiant Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnyje numatytam senaties terminui.

- 114 Ieškovės pabrėžia, kad EB sutarties ir Reglamento Nr. 17 nuostatos aiškiai suteikia Komisijai tik teisę imtis priemonių, siekiant nutraukti daromą pažeidimą, bei paskirti vienkartinės ir periodinės baudas. Tačiau nei EB sutartyje, nei Reglamente Nr. 17 nenagrinėjamas klausimas, ar Komisija turi teisę priimdama sprendimą paskelbti, kad įmonė praeityje pažeidė Sutartyje įtvirtintas konkurencijos taisykles, kai šis pažeidimas aiškiai buvo užbaigtas prieš priimant sprendimą ar net prieš pradėdant Komisijos tyrimą.
- 115 Ieškovės pripažįsta, kad Teisingumo Teismas minėtame sprendime *GVL prieš Komisiją* nusprendė, jog Komisijos teisė priimti sprendimą, įpareigojantį įmones užbaigti konstatuotą pažeidimą ir paskirti joms vienkartinės ar periodinės baudas, neišvengiamai apėmė ir teisę priimti pažeidimą konstatuojantį sprendimą. Tačiau jos pastebi, kad šiame sprendime Teisingumo Teismas taip pat nurodė, jog priimdama sprendimą, kuriuo tik konstatuojamas jau užbaigtas pažeidimas, Komisija turėjo įrodyti, kad buvo „teisėtas interesas“ priimti tokį sprendimą, ir būtent – kad buvo realus pavojus grįžti prie tokių pačių veiksmų, o tai pateisina tokios teisinės padėties sudarymą aiškiai formaliame sprendime.
- 116 Tačiau Komisija, nors savo praktikoje iki sprendimo priėmimo ir pripažinusi, kad teisėtas interesas yra būtinas sprendimui, kuriuo konstatuojamas jau užbaigtas pažeidimas, priimti, ir pripažinusi, kad šioje byloje tariami pažeidimai, kuriais yra kaltinamos ieškovės, aiškiai buvo užbaigti 1994 m., neįrodė teisėto intereso sprendimu konstatuoti, kad ieškovės pažeidė EB 81 straipsnį.

- 117 Pabrėždamos, kad teisėto intereso buvimas turi būti aiškinamas siaurai (minėta generalinio advokato G. Reischl išvada sprendimui *GVL prieš Komisiją*, p. 512–521), ieškovės nurodo, kad per administracinę procedūrą jos nepateikė jokie teisinio klausimo, į kurį reiktų atsakyti formaliam Komisijos sprendime, bet paprasčiausiai, remdamosi faktais, neigė savo dalyvavimą tariamuose karteliuose.
- 118 Taigi, ieškovių nuomone, šioje su jomis susijusioje byloje nebuvo realaus pavojaus, kad jos vėl imsis šių veiksmų, nes jie baigėsi prieš penkerius metus iki priimant sprendimą, ir kadangi atsakovė nenustatė pakartotino pažeidimo, nėra jokios priežasties manyti, kad yra didesnė nei kitais atvejais tikimybė pakartoti pažeidimą.
- 119 Atsakovė pastebi, jog ieškovės privalo pripažinti, kad ji turi implicitinę kompetenciją priimti sprendimus, nustatančius konkurencijos taisyklių pažeidimą, kai pažeidimas buvo baigtas, ir kad jokia bauda nebuvo paskirta. Ji pripažįsta, kad šiai kompetencijai įgyvendinti ji turi turėti teisėtą interesą taip elgtis.
- 120 Tačiau, atsakovės nuomone, nėra jokios priežasties aiškinti siaurai sąlygas, kuriomis Komisija įgyvendina šią kompetenciją. Nes niekas neįrodo, kad minėtame sprendime *GVL prieš Komisiją* Teisingumo Teismas Komisijos teisę priimti pažeidimus konstatuojančius sprendimus ketino apriboti tik situacijoms, kuriose kyla abejonių dėl inkriminuojamo elgesio teisėtumo. Be to, tame sprendime Teisingumo Teismas nesivadovavo generalinio advokato G. Reischl išvada, būtent dėl nagrinėjamos implicitinės kompetencijos buvimo, todėl būtų klaidinga remtis generalinio advokato išvada, aiškinant šio sprendimo reikšmę.

121 Atsakovės nuomone, taip pat nėra jokios priežasties daryti išvadą, kad implicitinė teisė yra, *ipso facto*, išimtinė. Implicitinė teisė priimti pažeidimus konstatuojančius sprendimus, siekiant teisėto intereso dėl konkurencijos teisės taikymo, niekaip nenukrypsta nuo teisių, kurias Komisijai suteikia Reglamentas Nr. 17, tačiau jas papildo. Eksplicitinai įgaliojimai remiasi EB 83 straipsnio 2 dalies d punkte ir EB 85 straipsnyje suformuluota idėja, kad Komisija turi užtikrinti, jog įmonės laikytųsi konkurencijos taisyklių, ir prireikus konstatuoti, kad buvo pažeistos šios taisyklės (minėto sprendimo *GVL prieš Komisiją* 22 punktas). Taigi būtų netinkama *a priori* pasakyti, ar Komisijos implicitinių įgaliojimų sritis turi būti aiškinama siaurai ar plačiai. Svarbu įsitikinti, kad egzistuoja aplinkybės, kuriomis reikia pripažinti pažeidimą, siekiant užtikrinti, kad įmonės laikytųsi konkurencijos taisyklių. Šį esminį reikalavimą išreiškia teisėto intereso kriterijus.

122 Todėl kiti, nei noras padaryti aiškia teisinę padėtį, interesai galėtų pateisinti užbaigtą pažeidimą konstatuojančio sprendimo priėmimą, pavyzdžiui:

- interesas paskatinti pavyzdinį įmonių elgesį, atskleidžiant labai sunkius pažeidimus sprendime, priimtame po administracinės procedūros, per kurią buvo visiškai laikomasi nekaltumo prezumpcijos ir teisių į gynybą, juo labiau kai, kaip šioje byloje padarė ieškovės, per tokią procedūrą įmonės ginčija faktus ir pažeidimą;

- interesas atgrasinti nuo bet kokie pakartotinio pažeidimo, nes pažeidimą konstatuojantis sprendimas gali būti dėl pakartotinio pažeidimo ir pagal Baudų nustatymo remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB Sutarties

65 straipsnio 5 dalimi metodo gairių (OL C 9, 1998, p. 3) 2 punktą pagrindas padidinti įmonei skirtingą baudą tuo atveju, jei vėliau buvo pakartotas tokios rūšies pažeidimas;

- interesas leisti kreiptis į nacionalinius civilinius teismus žalą patyrusioms šalims, kurios be Komisijos turimų teisių gauti įrodymus Bendrijos lygiu pagalbos greičiausiai neturėtų galimybės surinkti visų reikiamų įrodymų pažeidimo, kuris vyksta didelėje geografinėje teritorijoje ir kurio faktus ginčija atsakingos įmonės, atveju.

123 Taigi atsižvelgiant į tai, kad pažeidimai, kuriais kaltinamos ieškovės, yra labai sunkūs ir į tai, kad jos ginčijo tuos faktus (tai aiškiai matyti iš sprendimo teksto), šiuo atveju egzistuoja šie trys teisėti interesai. Šiuo klausimu atsakovė pabrėžia, kad ieškovės per nacionalinę procedūrą, be abejonės, ginčys faktus, kuriais yra kaltinamos, taip pat kad visiškai įmanoma, jog pažeidimas būtų pakartotinai padarytas, jei už konstatuotą neteisėtą veiklą nebūtų viešai pasmerktos, ir kad kartelis, nustatant kainas ir pasidalijant informacija, yra labai rimtas pažeidimas, kuris neturi būti pamirštas, nustatant vienkartinę baudą, kurią reikėtų skirti pakartotinio pažeidimo atveju.

124 Triplike ieškovės ginčija, kad atsakovės nurodyti interesai nepateisina jų atžvilgiu priimto sprendimo.

125 Dėl intereso paskatinti pavyzdinių įmonių elgesį ir atgrasinti nuo pakartotinio pažeidimo ieškovės nurodo, kad atgrasinantį poveikį joms jau turėjo pranešimas apie kaltinimus, todėl nebuvo būtina šiuo tikslu jų atžvilgiu priimti sprendimo, kuris iš esmės atkartojų teisinį to pranešimo turinį. Kai dėl atgrasinančio poveikio visuomenei, tai sprendimas, skirtas kartelį sudariusioms įmonėms, kurioms

nenustatyta senatis, ieškovių nuomone, buvo pakankamas. Be to, jos nurodo, kad, nesant realaus pavojaus grįžti prie nagrinėjamos praktikos, pripažinti teisėtą interesą atgrasinti nuo pakartotinio pažeidimo reikštų, kad Komisija galėjo priimti pažeidimą konstatuojantį sprendimą, bet kuriuo atveju neatsižvelgdama į bylos aplinkybes ir datą, kuomet buvo padarytas pažeidimas.

126 Dėl intereso leisti kreiptis į nacionalinius civilinius teismus žalą patyrusioms šalims ieškovės mano, kad jis negali būti laikomas teisėtu. Nei EB sutartis, nei Reglamentas Nr. 17 atsakovei nesuteikia teisės padaryti tokį kreipimąsi į teismą galimu.

127 Triplike atsakovė pabrėžia, kad šiose bylose jos gynyba nėra pagrįsta bendru tvirtinimu dėl teisėto intereso buvimo priimti pažeidimą konstatuojantį sprendimą visais atvejais. Ji pabrėžia, kad pavojai, susiję su pažeidimo pakartotinumu pažeidžiant viešąjį interesą, yra labai dideli sunkiausių kartelių atvejais ir, esant tokiems pažeidimams, kurie dėl savo pobūdžio yra slapti, Komisijai sunkiau juos atskleisti. Būtent todėl pusiausybra, kurią reikia rasti tarp įmonių adresatų interesų ir viešojo intereso, turi būti kitokia pasibaigusį labai sunkių pažeidimų atvejais ir mažesnių pažeidimų atvejais.

128 Dėl intereso leisti kreiptis į nacionalinius civilinius teismus žalą patyrusioms šalims atsakovė primygtinai tvirtina, kad toms šalims yra labai sunku įrodyti pažeidimo, padaryto tokioje plačioje geografinėje teritorijoje, buvimą, taip pat, kad labai svarbu, jog Komisija įgyvendintų savo teises gauti įrodymus tyrimuose dėl slaptų kartelių. Ji pabrėžia nesirėmusi šiuo interesu, kaip sistemškai pateisinančiu pažeidimą konstatuojančio sprendimo priėmimą, bet interesu atgrasinti nuo pakartotinio pažeidimo kartu su labai sunkiu pažeidimu. Be to, ji priduria, kad teisės gynimo priemonių atlyginti civilinę žalą buvimas taip pat gali atlikti viešojo intereso funkciją,

nes šios priemonės gali būti atgrasinimas pažeisti konkurencijos teises. Iš tikrųjų pagal Bendrijos teisę tokių priemonių buvimas yra gyvybiškai svarbus, kad būtų užtikrintas visiškas EB 81 ir 82 straipsnių taikymas (2001 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Courage ir Crehan*, C-453/99, Rink. p. I-6297).

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 129 Ieškovės tvirtina, kad Komisija neturi kompetencijos priimti sprendimo jų atžvilgiu, nes nėra nuostatų, leidžiančių jai sprendimu konstatuoti jau užbaigtus pažeidimus, juo labiau kai pasibaigė Reglamento Nr. 2988/74 1 straipsnio 1 dalyje numatytas senaties terminas, taip pat ir dėl to, kad nebuvo įrodytas teisėtas interesas, pateisinant šį sprendimą jų atžvilgiu.
- 130 Kalbant apie šio sprendimo 113 ir 114 punktuose pateiktus ieškovių argumentus, šio sprendimo 37 punkte jau buvo priminta, kad pažeidimo užbaigimas prieš Komisijai priimant sprendimą nėra kliūtis jai įgyvendinti savo teisę konstatuoti tokį pažeidimą, nes Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Komisija gali priimti pažeidimą konstatuojantį sprendimą, kurio įmonė jau nebedaro, tačiau su sąlyga, kad institucija turi teisėtą interesą tai daryti (minėto sprendimo *GVL prieš Komisiją* 24 punktas).
- 131 Be to, šio sprendimo 63 punkte buvo nuspręsta, kad nors pagal Reglamentu Nr. 17 įtvirtintą tvarką Komisijos teisė konstatuoti pažeidimą yra tik implicitinė, t. y. ji egzistuoja tik tiek, kiek to reikalauja eksplisitinės teisės nurodyti užbaigti pažeidimą ir paskirti vienkartines baudas (minėto sprendimo *GVL prieš Komisiją* 23 punktas), tokia implicitinė teisė nėra priklausoma nuo institucijos vykdomų šių eksplisitinių

teisių. Todėl tas faktas, kad Komisija neturi teisės skirti vienkartinį baudų pažeidėjams dėl pasibaigusio senaties termino, numatyto Reglamento Nr. 2988/77 1 straipsnio 1 dalyje, pats savaime nėra kliūtis priimti sprendimą, konstatuojantį, kad šis pasibaigęs pažeidimas buvo padarytas.

132 Kalbant apie šio sprendimo 115–118 punktuose ieškovių nurodytus argumentus, iš tikrųjų jais nesiekama išsiaiškinti, ar Komisija turėjo kompetenciją sprendimu konstatuoti pasibaigusius pažeidimus, kurių padarymu kaltinamos ieškovės; iš tikrųjų Komisija šioje byloje turėjo teisėtą interesą priimti šiuos pažeidimus konstatuojantį sprendimą (žr. šiuo klausimu minėto sprendimo *GVL prieš Komisiją* 24 punktą). Taigi tais argumentais šioje byloje ieškovės iš esmės kritikuoja kompetencijos įgyvendinimo būdus.

133 Pirmosios instancijos teismas tegali pažymėti, kad iš sprendimo visiškai nematyti, jog Komisija būtų tinkamai įvertinusi, ar ji turėjo tokį interesą.

134 Posėdyje apie tai paklausta atsakovė remėsi sprendimo 651 konstatuojamąja dalimi, kurioje buvo Komisijos išvada, jog ieškovių atžvilgiu reikėjo priimti pažeidimą konstatuojantį sprendimą, kuria, jos nuomone, iš esmės buvo tvirtinama, kad egzistavo teisėtas interesą tai daryti.

135 Tačiau reikia pripažinti, kad minėtoje konstatuojamojoje dalyje tvirtinusi, jog „taisyklės išimtinai reguliuoja vienkartinį baudų ar sankcijų skyrimo senatį“, ir kad „jos neturi įtakos Komisijos teisei nagrinėti kartelius bei prireikus priimti draudžiančius sprendimus“, atsakovė tik atsakė į ieškovių pateiktą argumentą, kad jį atmesti; jog net šiuos pažeidimus laikant įrodytais, jie nebegalėjo būti sprendimo

dalykas, nes buvo suėjusi senatis. Iš šio tvirtinimo negalima daryti išvados, kad Komisija taip pat aiškinosi, ar ji turėjo teisėtą interesą sprendimu konstatuoti pažeidimus, kuriuos ieškovė jau užbaigė.

136 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, priėmusi sprendimą nesiaiškinusi, ar pažeidimų konstatavimas ieškovių atžvilgiu buvo pateisinamas teisėtu interesu, Komisija padarė teisės klaidą, pateisinančią tos sprendimo dalies, kuri yra susijusi su ieškovėmis, panaikinimą.

137 Be to, atsakovė Pirmosios instancijos teisme neįrodė, kad šioje byloje buvo teisėtas interesas. Iš tikrųjų Pirmosios instancijos teisme atsakovė nurodė, kad, be intereso teisinę padėtį padaryti aiškia, t. y. teisėtu pripažinto intereso tokiomis bylomis aplinkybėmis, kuriomis buvo priimtas minėtas sprendimas *GVL prieš Komisiją*, kiti interesai šioje byloje gali pateisinti sprendimo priėmimą ieškovių atžvilgiu, t. y. būtinybė paskatinti pavyzdinį įmonių elgesį, interesas atgrasinti nuo pakartotinio pažeidimo, atsižvelgiant į labai sunkius nagrinėjamus pažeidimus, ir interesas leisti kreiptis į nacionalinius civilinius teismus žalą patyrusioms šalims.

138 Tačiau reikia pripažinti, kad atsakovė tik bendrai išvardija tris hipotezes, remdamasi šios bylos aplinkybėmis, susijusiomis su labai sunkiais ir didelėje teritorijoje padarytais pažeidimais, kuriais yra kaltinamos ieškovės, neįrodydama, kad šios hipotezės pasitvirtina šioje byloje ir dėl to teisėtu interesu pateisina minėtus pažeidimus konstatuojančio sprendimo priėmimą ieškovių atžvilgiu. Komisija Pirmosios instancijos teismui konkrečiai nepaaiškino, kodėl dėl sunkumo ir geografinės teritorijos reikėjo sprendimu konstatuoti šiuo ieškovių atveju jau nutrauktus pažeidimus. Ji taip pat nepateikė nė mažiausios nuorodos į pavojų, kad ieškovės pakartotinai padarys šį pažeidimą. Be to, atsakovė nepateikė informacijos, susijusios su šios bylos aplinkybėmis, dėl žalą patyrusių trečiųjų šalių pradėtų ar numatytų teisminių procesų dėl neteisėtos veiklos.

139 Be to, ieškovės ginčijo Pirmosios instancijos teisme atsakovės nurodytų interesų teisėtumą, tvirtindamos, kad pranešimas apie kaltinimus turėjo pakankamą atgrasinantį poveikį jų atžvilgiu, todėl nebuvo jokio realaus pavojaus grįžti prie nagrinėjamos antikonkurencinės praktikos, ir kad noras leisti kreiptis į nacionalinius teismus yra ginčytinas. Taigi atsakovė nepateikė detalaus atsakymo į šiuos prieštaravimus, kad įrodytų teisėtą interesą.

140 Todėl antrasis ieškinio pagrindas turi būti tenkinamas.

Dėl ieškovių prašymo neskelbti tam tikrų duomenų, susijusių su šiomis bylomis

141 Savo ieškiniuose kiekviena ieškovė Pirmosios instancijos teismo prašė iš pranešimų apie šias bylas, atsižvelgiant į šių bylų dalykus, pašalinti duomenis apie prekes ir atitinkamus pažeidimų, kuriais jos buvo kaltinamos sprendime, laikotarpius.

142 Šiuo klausimu reikia pastebėti, kad iš prie bylos medžiagos pridėtų dokumentų, kuriuos dubliko priede pridėjo ieškovės, matyti, kad po šių ieškinių pateikimo tarp ieškovių ir Komisijos įvyko rimtos diskusijos dėl sprendimo paskelbimo. Iš tikrųjų ieškovės Komisijos prašė iš skelbimui skirtos sprendimo versijos išimti bet kokius

duomenis apie jų pavadinimą, vitaminus, kurių atžvilgiu ieškovės atitinkamai buvo kaltinamos padariusios pažeidimą, ir bet kokią kitą informaciją, galinčią jas identifikuoti kaip įmones, dalyvavusias neteisėtame kartelyje.

143 Komisija galiausiai atmetė šiuos reikalavimus, ir 2003 m. sausio 10 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbtoje nekonfidencialioje sprendimo versijoje buvo aiškiai pateikta informacija, dėl kurių ieškovės pateikė šio sprendimo 141 punkte nurodytus prašymus (žr. sprendimo 1 straipsnį).

144 Kadangi pateikus ieškinius ši informacija tapo vieša, ir tai neleidžia jos laikyti konfidencialia (1994 m. lapkričio 9 d. Pirmosios instancijos teismo antrosios išplėstinės kolegijos pirmininko nutarties *Langnese Iglo prieš Komisiją*, T-7/93, nepaskelbta Rinkinyje, 11 punktas; 1997 m. birželio 3 d. Pirmosios instancijos teismo penktosios išplėstinės kolegijos pirmininko nutarties *Gencor prieš Komisiją*, T-102/96, Rink. p. II-879, 29 punktas ir 1998 m. liepos 3 d. Pirmosios instancijos teismo antrosios išplėstinės kolegijos pirmininko nutarties *Volkswagen ir Volkswagen Sachsen prieš Komisiją*, T-143/96, nepaskelbta Rinkinyje, 20 punktas), ieškovių pateiktas prašymas turi būti atmestas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

145 Pagal Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to prašė. Kadangi atsakovė pralaimėjo bylą, ji turi padengti ieškovių išlaidas pagal jų pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (ketvirtoji išplėstinė kolegija)

nusprendžia:

- 1. Panaikinti tą 2001 m. lapkričio 21 d. Komisijos sprendimo 2003/2/EB, susijusio su EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla COMP/E-1/37.512 – Vitaminai), dalį, kuri yra susijusi su ieškovėmis.**
- 2. Priteisti iš atsakovės bylinėjimosi išlaidas.**

Legal

Lindh

Mengozzi

Wiszniewska-Białecka

Vadapalas

Paskelbta 2005 m. spalio 6 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris

Pirmininkas

H. Jung

H. Legal